Ny Produktion

14 Dages Tidsskrift

Fra Stat til Sogn ∴ Fra Lønarbejde til Samarbejde

Redaktører: I. I. IPSEN og A. V. LUNDSTRØM (Ansvarhavende)

NR. 2	1. OKTOBER 1925	PRIS: 25 ØRE

Under Revolutionen i Rusland blev der stukket Ild paa et Bibliotek. En Mand sagde til en af de ivrigste Brandstiftere:

— Hvorfor ødelægger De alt det der?

— Jo, svarede den anden, det skal jeg sige Dem; jeg kan nemlig ikke læse!

Guden Janus.

De gamle Romere havde en Gud der hed *Janus*, og ved ham var der den Mærkelighed at han havde to Ansigter, et der vendte fremad, og et andet bagud. Maa vi præsentere en moderne Janus for vore Læsere.

I en Pjece som udkom i 1909 skrev Hr. *Borgbjerg:*

„*Staten,* Arbejdsgiverne og Mellemhandlerne er de tre Faktorer der udsuger Arbejderne".

Men den 1. Juni 1918 skrev den vordende Socialminister (Stauning var allerede oppe):

„Vi erfarer dagligt at *Statens* Indgreb er ensbetydende med Orden og fornuftig Plan."

Et af disse to Janus-Ansigter lyver. Men hvilket?

Vi nedstammer fra Aberne. Jeg ser ingen Grund til at tvivle om det. Men vi maa forhindre Menneskene i at blive Aber igen.

Carlyle.

Arbejdsløshedens Afskaffelse.

II.

Arbejde og Fritid.

Uden at gøre Fordring paa at fremsætte den eneste mulige Løsning af Arbejdsløshedsproblemet eller at anvise ufravigelige Veje og Midler, vil vi mere detaljeret uddybe vort Forslag og søge at finde de Former, hvorunder det har Udsigt til at blive accepteret. Om disse Veje ikke er farbare, om det skulde vise sig at vore Beregninger paa enkelte Punkter ikke holder Stik, saa er dermed ikke givet at Problemet er uløseligt. Ikke mere uløseligt end det har været at flyve gennem Luften og sejle under Vandet. Det betyder blot at vi maa rette vort Bestik eller opfinde nye Planer.

Den praktiske Udformning af det Forslag til Arbejdsløshedens Afskaffelse, som vi gav en Antydning af i forrige Nummer, vil vise at det er relativt smaa Beløb der kræves til Forslagets Gennemførelse. Hvis man rent teoretisk fordelte en Arbejdsløshedskasses Midler til alle dens Medlemmer, vilde hvert Medlem under Arbejdsløshed kun kunne opnaa at faa udbetalt i Understøttelse det Beløb han selv har indbetalt i Aarets Løb, plus Statstilskud og minus Administration. Dette vil ikke passe nøjagtigt i Praksis, idet der vil blive overskydende Beløb, dog næppe stort nok til at dække Administrationen, hvilket har sin Forklaring i en af Samfundslivets Ejendommeligheder — Menneskenes stadige Bevægelse og Omskiftelse af Gerning. Mange Medlemmer af en Arbejdsløshedskasse afgaar til et selvstændigt Erhverv uden at have benyttet deres Ret til Understøttelse; der er Dødsfald, Sygdomsperioder, ny Tilgang, kortvarigt og passivt Medlemskab, Forhold der vil vedblive at bestaa og øve Indflydelse.

For Tiden betaler Arbejderne gennemgaaende 4 Kroner pr. Maaned i Kontingent til deres Arbejdsløshedskasser, 48 Kroner pr. Aar. Hertil kommer et Statstilskud paa 33 % af dette Beløb, og fra Kommunerne 25 %. Hvis vi i Henhold til vort Forslag sætter Understøttelsen op i Nærheden af en normal Ugeløns Størrelse, til at begynde med kan vi jo sætte den saa lavt som 50 Kroner pr. Uge, og fordeler Arbejdsledigheden lige mellem alle Arbejdere, vil Arbejdsløshedskasserne med deres nuværende Indtægter ikke have Dækning til mere end en Uges Ferie eller Arbejdsledighed pr. Aar til hvert Medlem. En Arbejdløshedsstatistik for 1924, omfattende 262,000 Arbejdere, udviser at det

samlede Antal af tabte Arbejdsdage har været 8,4 Millioner, eller gennemgaaende 32 Dage pr. Arbejder. Da vi i Kassernes nuværende Tilgang af Midler har Dækning for godt og vel en Uges Arbejdsledighed, skulde der altsaa for 1924 og for disse 262,000 Arbejdere have været fremskaffet Midler til Dækning af yderligere 4 Ugers Arbejdsledighed med 50 Kr. pr. Uge. 200 Kr. pr. Aar og Arbejder, eller Kr. 16,70 pr. Maaned, er altsaa den Sum der skulde have været tilvejebragt for at forvandle Arbejdsløshedens Svøbe til Fritid og Ferie.

Det er muligt, eller rettere sandsynligt, at der under det af os foreslaaede System vil blive flere arbejdsledige Dage. Heldigvis, burde man sige, thi vi lever i en Tid hvor Maskinerne letter os Arbejdet. Statistiken viser ikke Tallet paa de Arbejdere der „frivilligt" har givet Afkald paa Haabet om produktivt Arbejde i deres Fag, og som derfor har søgt et selvstændigt Erhverv ved Bananvognen, Skopudsningen eller Avisstadet, eller maaske et eller andet mystisk Erhverv uden Betegnelse. Det er utvivlsomt at dersom vort Forslag (eller et andet fornuftigt System) blev praktiseret, vil der blive en stor Tilstrømning til produktivt Arbejde fra den tusindtallige Skare der snylter sig frem i Fordelingsarbejdet som overflødige Mellemhandlere, Agenter o. l., ligeledes fra forbryderiske og uhæderlige Erhverv, hvilket vil forøge det samlede Antal af arbejdsledige Dage. Men dette er jo kun af det gode; Mellemhandelen vil blive forenklet, Fristelsen og Presset til at begaa Forbrydelser mindskes, og der opnaas mere Frihed for den Enkelte, og — hvad der er det hovedsagelige — økonomisk Sikkerhed for Morgendagen.

De Pengemidler der skal skaffes tilveje, og som vil variere fra det Beløb af ca. 16,70 vi har nævnt og opefter, alt efter Produktionsforholdenes Udvikling, burde tages direkte fra Bedrifterne, de Steder hvor Værdierne skabes. Men om denne Tanke er for haarrejsende for vore betrykte Industrier, om det skulde medføre for store Overgangsforstyrrelser inden hele Byrden som sædvanligt kunde væltes over paa Arbejderne i Form af lavere Løn og højere Varepriser, saa findes der mange Udveje, hvoraf vi vil antyde nogle.

Vi har allerede nu til vor Raadighed Arbejdernes Kontingenter, Stats- og Kommunetilskud; disse kan forhøjes, og Bedrifterne burde i hvert Tilfælde kunne yde et tilsvarende Beløb pr. beskæftiget Arbejder. Det manglende Beløb kunde saa skaffes tilveje fra et Fællesfond, eller *et Arbejdsledighedsfond, hvortil alle der ikke tilhørte nogen Arbejdsløshedskasse var bidragydende Medlemmer,* i stigende Skala efter Indtægt; et ringe Beløb for den lille Næringsdrivende der i Indtægt staar paa lige Fod med Arbejderen, og større og større Beløb opefter til Rentiers, Kuponklippere, Fabrikejere og Bankdirektører. Det skulde da være en Betingelse for overhovedet at have Ret til at drive nogen Art af Virksomhed i Samfundet, at man var bidragydende Medlem af dette Fond. Til Gengæld for dette Medlemskab skulde f. Eks. Børsjobbere have fri Overflytning til de produktive Fag, naar de spillede Fallit paa Børsen.

For at gaa endnu videre i Indrømmelser kan vi jo lade de Arbejdsledige faa en Karensuge, (en Uge som der ikke betales Løn for). Men denne bør lægges bagefter Ledighedsperioden for at virke som Spore til fornyet Arbejde og Ret til ny Fritid. Men saa er vi nede paa saa ringe Beløb pr. Arbejder fra de forskellige Steder vi har nævnt, at Planen kan realiseres uden Vanskeligheder og uden at der bringes større Forstyrrelser i det kære konservative Samfundssystem, som man saa energisk søger at bevare, og som man saa trofast har ført med sig fra Fortidens Mørke, i principielt stadig samme Skikkelse.

Under dette System behøves ikke, og skal der ikke paalægges den ringeste Tvang paa den enkelte Arbejder. Det vil staa enhver frit om han vil arbejde, og hvor lang Tid af Aaret han vil arbejde; enhver faar gennem Arbejdsløshedskasserne tildelt sin Part af Arbejdsledighed med Løn i Henhold til den Tid han har haft Beskæftigelse, og det staar enhver frit Resten af Tiden at leve af Sparemidler eller sulte sig frem, men for alle er der til enhver Tid Arbejde at faa, idet Arbejdsledighedens Varighed (med Løn) forlænges og forkortes efter Behov og Tilgang paa Arbejdskraft. Der vil heller ikke blive saa store Svingninger i Op- og Nedgangsperioder som tidligere, da Købekraften bliver jævnere fordelt og er tilstede til Stadighed hos de brede Lag af Befolkningen.

Ingen Arbejdere vil betænke sig paa at forlade deres Arbejde og benytte deres Ret til Arbejdsledighed *for dermed at give Plads til andre,* og Systemet kan lægges saaledes til Rette at enhver efter end Arbejdsledighed kan gaa tilbage til den Arbejdsplads eller Stilling han forlod. Naar Tilstrømningen af Arbejdsvillige bliver større, har man kun at forøge den understøttede Arbejdsledigheds Varighed for at opnaa Ligevægt i Tilbud og Efterspørgsel af Arbejdskraft. Det bliver samtidig nødvendigt at fordele Tilgangen af Arbejdskraft ud over Efterspørgslen, ligeligt til hvert enkelt Fag, for at Arbejdsledighedens Varighed kan blive nogenlunde lige fordelt mellem alle Arbejdere.

Vort Forslag, som vi hermed har søgt at skitsere i Detaljer saa langt det lader sig gøre, er i Virkeligheden ikke andet end *en Indtægtsfordeling,* der i sidste Instans falder paa Arbejderne selv. Men de opnaaede Goder er af en saadan Mangfoldighed og Rækkevidde at de slet ikke kan overskues. Vi har antydet hvori disse Goder bestaar, og vi resumerer dem saaledes:

En Simplificering af Fordelingen, hvilket betyder billigere Priser; færre Forbrydere og Lovovertrædere; mindre eller maaske slet ingen Konjunktursvingninger; mere Fritid for den store Masse af Mennesker, hvilket giver Mulighed for Selvopdragelse, Tilegnelse af Kundskaber, aandelig Udvikling saavel som fysisk Træning. Hvad alt det som vi her øjner igen vil føre med sig, kan vi ikke dømme om, men saa meget tør man spaa, at Samfundsudviklingen vil tage et Kæmpeskridt fremad mod et højere socialt Ideal.

Kun maa man ikke lade Lovgiverne forkvakle den her antydede Vej, men Arbejdsløshedsproblemets Løsning bør være *et Værk af Arbejderne selv* og følge naturlige Udviklingslinier.

Derom senere.

A. V. Lundstrøm.

Menneskene er ikke Slaver, det er kun noget de smigrer sig med. Nej, de er frivilligt Tjenestetyende der holder af at skifte Plads og Herrer.

Alphonse Karr.

Overlæge Erik Faber om Rigdommens Forbandelse.

At Rigdom, der kun kan erhverves gennem Slagsmaal paa Børsen eller andre Menneskers Arbejde, er en ormædt Frugt, og at man derfor ikke altid skal gaa rundt og klynke udelukkende paa de Fattiges Vegne, har Overlæge *Erik Faber* nylig leveret et Indlæg for. Overlægen skriver nemlig følgende:

— Alt for ofte ser man Folk som hører til „Nationens bedste Mænd“ gaa bort i Halvtreserne, fordi de har levet for stærkt. I raske Træk ridser Lægen et Billede af den ikke ualmindelige Type: den oprindeligt sunde, velbegavede, energiske Mand som skaber sig en blomstrende Forretning, en solid Formue og en Række smukke Tillidshverv. Han har naaet sit Livs Maal, kører i Luksusauto, bruger mange Penge, er anerkendt og misundt. Men hvor længe faar han Lov at nyde Frugten af sit Arbejde? Han begynder at føle sig træt og mindre arbejdsdygtig, skønt han ser blomstrende ud og stadig tager til i Vægt, og en skønne Dag konstaterer Lægen „en Smule Sukker“ hos ham.

Trods Klinikophold og Baderejser gaar det stadig ned ad Bakke med ham, og efter et Par Aars Forløb dør han af Apopleksi eller Hjertesvækkelse. I Nekrologerne, der beklager hans alt for tidlige Bortgang, hedder det at han har slidt sig op, arbejdet sig til Døde. Man taler kun om hans Arbejde (!) men ikke om hans alt for store Appetit paa Livets Goder, om den udstrakte Selskabelighed han dyrkede, de overdaadige Middage, de gode Vine og stærke Cigarer, der blev hans daglige Vaner. Det er disse Ting: Maden, Alkoholen og Tobakken, der undergraver de stærkt levende Menneskers Liv — derimod ikke, eller kun i ringe Grad, selve Arbejdet (aa nej, det lader de andre om!). Og i mangfoldige Tilfælde er det særlig Overernæringen, den gennem Aarene fortsatte Overbebyrdelse af Stofskiftet, som er afgørende. Umaadelighed i Spisning er ligesaa skadelig og en ligesaa stor Samfundsfare som Umaadelighed i Drik, om end Resultaterne ikke er saa aabenbare og let kendelige som ved Alkoholpaavirkning, slutter Overlægen sin Skildring af Rigdommens Følger.

— Altsaa ikke en Gang de Rige er lykkelige. Og det er dog dem der staar for Ordningen af det hele, eftersom det altid er den økonomiske Magt der giver den politiske Magt. Umulige Samfund!

En Englænder stak Fingeren i Vandet ved en Dam udenfor Rom, smagte paa det og sagde: „Det er salt, Dammen tilhører os Englændere“!

Skruebrækkeren.

Kapitalens Reservesoldat.

Den berømteste af alle Skruebrækkere var Judas Iskariotes, der forraadte sine Kammerater for 30 Sølvpenge. Han var et nødvendigt Led i en Verdensagitation; uden Forræderiet i Getsemane Have var Kristendommen ikke bleven til. Saa stor en Mission kan selv en Skruebrækker altsaa have. Dommen over Judas er da ogsaa i Tidernes Løb undergaaet en Forandring; selv Teologer har givet ham en vis Oprejsning.

Overbærenhed med dem vi nu om Dage kalder Skruebrækkere er først og fremmest bleven vist af *Karl Marx.* Han har nemlig forstaaet deres historiske Rolle, saadan som andre efterhaanden fik Øje for den Indsats Judas gjorde.

Vi henviser til det som *Karl Marx* har skrevet om „Reservearméen“, der altid staar parat til at gribe ind med Underbud og ligefrem tvinges til at gøre det. Dette Kapitel af Kapitalismens Historie maa man studere hos selve Mesteren. Han har taget fejl i adskilligt; hans Værditeori strander paa at den fri Konkurrence ret beset slet ikke er fri, men Arbejdet er tvunget og Vareomsætningen foregaar af Hensyn til Profit; hans Profeti om at Kapitalen vilde samle sig paa færre og færre Hænder og Middelstanden forsvinde, slog heller ikke til; hans materialistiske Historieopfattelse er bleven skrevet sønder og sammen. Men Karl Marx har til Gengæld ramt Sømmet paa Hovedet andre Steder, og det er en nem Sag at paavise at den kapitalistisk-socialdemokratiske Samfundsordning, som vi vel nu maa kalde den, hver Dag tvinger Mennesker i Tusindtal til at blive Skruebrækkere, ja at *hele Produktionssystemet er baseret paa Skruebrækkeri.*

Holder vi os til Socialdemokraterne, saa er der paa en Maade ikke noget at bebrejde dem. De ser at Staten er bygget paa Ret til Udbytning og Underbud, og de styrter sig paa Hovedet ud i det; de laver Aktieselskaber og Brugsforeninger som underbyder Detailhandlerne; Boligforeninger som gerne vilde underbyde Grundejerne, men bare ikke kan og derfor undertiden kommer op over dem i Optrækkeri; Akkordarbejde og Overarbejde der ganske skamløst underbyder de daarligst stillede Arbejdere; civil Militærpligt der er et Spark til hele Arbejderklassen; og endelig, de allierer sig med danske og tyske Kapitalister, tager Sæde i Finansudvalg, Bankraad, Borgmesterembeder og meget andet.

Men naar det er saadan i Sociademokratiets Overklasse, er det forstaaeligt at der nede i dets Underklasse ogsaa gøres Underbud. Det gør vi jo allesammen, siger Proletarerne. Den der tager Akkordarbejde og Overarbejde forøger Arbejdsløsheden ved at bryde 8 Timers Dagen, og ingen siger ham noget ondt paa i den Anledning. Den der tager Plads oppe i Bour-

geoisiet, bryder med Arbejderklassen, og er vi ikke selv stolte af vore Direktører og Ministre? Men saa kommer der allernederst nede en fattig Lus og bider sig fast som Skruebrækker hvorsomhelst der er en Tjans, og straks halser alle de andre afsted efter ham: Slaa ham ihjel, sæt ham i Socialen, Judas! Og naar Eksellencerne kommer fra Taffel hos Kongen, bliver de underrettet om at nu er der igen sket noget grueligt: der er en som har svigtet sin Klasse!

Kære Venner, skal det kaldes Klassekamp?

Nej, Klassekampen maa lægges om. Det duer ikke at spilde Kræfterne paa Kamp om højere Løn, som ikke er andet end højere Varepriser, højere Husleje og højere Skatter. Lønnen skal afskaffes, Klasserne skal afskaffes. Arbejderne maa opereres for Stær og Tanketomhed, saa de omsider ser og føler at det er Lønsystemet der skal bort. Og kommer de nogensinde saa vidt i Forstaaelse, vil de smile af en Tid da man hængte de smaa Skruebrækkere og lod de store løbe.

Lønkampen skaber en Overklasse blandt Arbejderne, og den skaber Skruebrækkere. At nogle kommer op, betyder at andre kommer ned. Lønkampen har ogsaa kastet en Masse Kvinder ind paa Arbejdsmarkedet, og hvad er de andet end Skruebrækkere? Overalt underbyder de Manden. Men de tvinges til det. Ja netop; Lønkampen er paatvungen og den er ingen Ting værd mere. Lønkampen var Socialdemokratiets Indsats i Klassekampen; man kan kalde den direkte Aktion eller Syndikalisme, dens Rolle er ligefuldt udspillet. Nu er Turen til dem der tager den forraadte Socialisme op igen og siger: Ingen Lønkamp mere, men Lønnens Afskaffelse. *Ny Produktion!*

Naar en Ko skal sælges i Jesu Navn, kan man gaa ud fra at den er trepattet. J. C. Christensen.

„Vi er de fleste" —

Gennem den socialdemokratiske Opdragelse er det bleven Arbejdernes Stolthed at de er *de fleste*. Og dertil gøres den dumme Tilføjelse: *altsaa har vi Ret!* Men man kan sandelig ikke tælle sig til hvad der er Ret og Uret; hvis en Flertalsafstemning kunde afgøre den Ting, saa var Afgørelsen jo ikke andet end det rene Lotterispil, og man kunde lige saa gerne slaa Plat eller Krone om Godt eller Ondt.

Og saa klasker det hele tilmed sammen derved at *det er slet ikke sandt* at Arbejderne er de fleste. I et Land med en talrig Bondestand og en stadig voksende Hob af uproduktive Funktionærer og Embedsmænd kan Arbejderne simpelthen ikke blive de fleste. Det er bare noget deres professionelle Politikere har bildt dem ind for at faa dem til at hænge godt i paa Valgdagen, hvor de for Resten er spændt sammen med det Bourgeoisi som de er i Valgalliance med. Og hvis man ikke vil tro os, saa skal vi lade Social-Demokraten bevise det. I Tillid til at Arbejderne ikke kan læse, eller i alt Fald ikke tænke over det læste, offentliggjorde Regeringsorganet nemlig for kort Tid siden følgende Tal over Fordelingen af Partiernes Mandater i Rigsdagen, — hvor altsaa det ene Hjul, Landstinget, kører baglæns, og det andet, Folketinget, kører forlæns, hvilket tilsammenlagt kaldes „Arbejderbevægelsen":

	Folketinget	Landstinget	Ialt
Socialdemokratiet	55	25	80
Venstre	45	31	76
Højre	27	12	39
Radikale	20	8	28
	147	76	223

Gennem Valgalliancen med det radikale Borgerskab er Socialdemokratiet saaledes i Folketinget repræsenteret med noget over *en Trediedel* af Mandaterne, i Landstinget med lidt under *en Trediedel*. Og hvad det var blevet til dersom de andre havde rottet sig sammen imod Hr. Statsminister *Stauning*, kan man gætte sig til; saa var det blevet til et endnu ringere Mindretal.

Dertil kommer, hvad vi skal gaa let hen over, at i Rigsdagen sidder der ikke en eneste Arbejder; det er lutter Redaktører, Direktører, Medlemmer af Bankraad osv. Saa hvad Arbejderne mener med: Vi er de fleste —, naar de ser den Vej, det begriber vi ikke. Det er jo soleklart *de andre* der er det.

Organisationen er altid som de Mennesker der er i den. Ikke bedre. Og heller ikke værre.

En fed Rytter paa en mager Hest.

Her i *Ny Produktion* er vi af den Overbevisning, at dersom Folk vilde beskæftige sig noget mere med *deres egen* Lykke og lidt mindre med *de andres*, saa vilde det gaa meget bedre. Der er altfor mange som vil reformere Samfundet, nogle vil endda revolutionere det, men altfor faa der vil reformere og revolutionere sig selv. Og det vilde dog ellers være den rette Begyndelse.

Jamen, indvender man formodentlig, er det da ikke *Ny Produktions* Mening at ville vende op og ned paa det hele? Nej, det vilde være at have for stor en Mening om os selv. Allerede for et Par hundrede Aar siden var der en klog Mand (Montesquieu) der sagde: „Ethvert Menneske kan gøre godt imod et andet Menneske, men vi maatte være Guder hvis vi kunde gøre et helt Samfund lykkeligt."

Fejlen er netop den at der har været altfor mange Kvaksalvere som har lovet at kurere Samfundet, der

unægtelig befinder sig i en elendig Tilstand, og de har reklameret med hver sit Universalmiddel. Hvor tidt har vi ikke hørt dette Torveskrig om „Menneskehedens Lykke". Og altid har det bevirket at i Stedet for at svare: den maa Menneskene sandelig selv om, har man ladet sig imponere af Veltalenheden fra „to klapprende Kæbeben og et tomt klangfuldt Hovede af Trommearten", og man har dannet smaa forkrøblede Menigheder eller Vælgerforeninger med Kvaksalverne som Førere.

Tænk blot paa den Arbejderpolitik der er drevet her i Landet i de sidste halvthundrede Aar, uden at Arbejderne er blevet andet end det de var ogsaa til at begynde: Lønarbejdere. En Frase som den om den socialistiske Stat har ikke bragt dem et Skridt bort fra Kapitalismen; Teologen *Borgbjerg* har som Fører ikke ført Arbejderne videre end hans Konkurrent Teologen *Pastor Ricard* har gjort det med Frasen om Guds Rige her paa Jorden. Arbejderpolitik har været Halelujapolitik, en Række humane Foranstaltninger som de til Slut selv har maattet betale, saa sandt som Partibøssen ikke er bedre end Kirkebøssen. Den socialdemokratiske Menighed samles om Fattigblokken. Dens Politik er at ligne ved en fed Rytter paa en mager Hest.

Heri er det at vi vil gøre en Forandring. At vælge sig Førere er at dræbe Personligheden hos sig selv og spærre Vejen fremad. Netop spærre Vejen. For Sagen er at naar en Fører har fundet sig en god Plads, er der pludselig en Masse Grunde som taler til Fordel for den bestaaende Tilstand, og følgelig kommer Trosset bagved ikke videre. Saa lyder det, som *Andersen-Nexø* haanende lader dem sige:

Vi, der har det store Ansvar,
tør ej saadan kategorisk
gribe ind i Tidens Gang.
Herregud, om paa Minutten
ej vi fylder eder Skrutten,
Evigheden er jo lang!
Lær at se jer Sult historisk.

Naar vi anviser Vejen til *ny Produktion* er det ikke for at slaa ind paa den under nye Førere. Vi har faaet nok af den magre Krikke med den fede Rytter; Hvad der er samlet under dette Førerskab er ikke en Hær men et politisk Slæng. Nu maa Tiden vel være inde til Opfyldelsen af den gamle Profeti, at frem kommer Arbejderne kun naar Fremmarschen er deres eget Værk.

Søger Du en Mand og hans Overbevisning?
Du finder et Medlem og en Fællesspisning.

Valdemar Rørdam.

Folks Fejlsyn paa det sociale Spørgsmaal.

Det er en gammel Misforstaaelse at det sociale Spørgsmaal udelukkende er et Spørgsmaal om Mad. Det er det ligesaa lidt som Mennesket udelukkende er Mave.

Nej, det sociale Spørgsmaal er et Spørgsmaal om *Lykke*. Men Lykken er et nyt Begreb i Evropa — det blev sagt allerede i 1789. Der staar ikke noget om den i vores Grundlov; den blev udenfor, glemt. Man huskede i 1915 ikke en Gang at faa indsat en Paragraf om Retten til Arbejde. Retten til Lykke var der selvfølgelig ingen der tænkte paa. Og endda er det saadan at vi lever under et Samfundssystem som gør alle Mennesker mere eller mindre ulykkelige. Ingen har fælles Interesser; tænk blot paa Arbejdere og Arbejdsgivere, Købere og Sælgere, Lejere og Husejere, eller paa de mange politiske og religiøse Partier, der staar imod hinanden som Hund og Kat. Selv den misundte Kapitalist har ikke Fred; han lever i en evig Krig med andre Kapitalister. Lidelsen bor ikke længer i Saksogade; den har til Huse ogsaa i de finere Kvarterer. Overalt er der Autoritet og Tvang, nogle der befaler, andre der adlyder.

Og over os alle staar Staten med dens Hundreder af Tvangs-Institutioner, Tusinder af Love, dens tidsspildende Bogholderi over hvad hver enkelt har forbrudt og skal betale, dens Skattevæsen, Kirkevæsen, Militærvæsen og andre Væsener. Ikke engang den Smule Mad hver af os skal have kan Staten skaffe eller blot fordele, og finde paa at lade os selv om det kan den heller ikke. Hvor skulde den da kunne finde paa at fordele Lykken? Den tænker ikke en Gang paa det Problem. Og Resultatet er at *ingen er lykkelig*. Thi ingen kan være lykkelig uden i lykkelige Omgivelser.

Ja saa haabløst langt nede er vi at snart heller ingen tror paa Muligheden af at være lykkelig. Mennesket er fortabt allerede her, og i Tilgift de fleste ogsaa hisset. Staten, den fuldkomne Tvangsorganisation af alle Ting, har altsaa givet til Resultat: *den fuldkomne Uorden, ingen tilfredse.*

Se, da kommer der nogle Mennesker og foreslaar en Løsning af det sociale Spørgsmaal — hele det sociale Spørgsmaal. Prøv en Gang *det eneste der aldrig er bleven prøvet*, prøv om I ikke selv kan gøre det som Staten aabenbart ikke kan: *skabe jeres Lykke!*

Og se igen, Folk ler, haanler som de lo da man kom og fortalte dem at Jorden var rund. Jorden rund? dem omme paa den anden Side maa jo falde Fanden i Vold? Undvære Staten, undvære Tvang over os, hvordan skal vi saa leve? Hahaha!

Oh, I Taaber som hver Dag græder i jeres Hjerter uden at vide hvad I fejler!

Produktions Barometret.

En fortalte os følgende:

— Jeg sidder hjemme og drikker min Morgenkaffe; saa lægger jeg Mærke til at paa en lille Flaske staar der „Randers Fløde“. Men jeg tænker ikke noget dybere over det før jeg tilfældigvis for kort Tid siden kom til Randers; der saa jeg nemlig at de havde Fløde fra Kjøbenhavn paa Bordet. Og da slog det ned i mig at hvis der er meget af den Slags i vort daglige Forbrug, saa maa der spildes en Masse Tid og Arbejde og Varerne blive meningsløst fordyrede.

Hertil skal vi svare: fuldkommen rigtigt. Hele vor Produktion er planløs. Vi skal nævne et ret storstilet Eksempel fra Udlandet, nemlig at i Frankrig faar Folk i Kystbyerne sendt Fisk fra Paris; Fisken transporteres altsaa frem og tilbage, indtil den naar Forbrugerne lige ud for det Hav hvor den er fisket. Ved Lejlighed skal vi samle nogle Tilfælde sammen fra vort eget Marked; der produceres jo ikke for Behov men for Profit Føden spildes, fordi der spekuleres i den.

* * *

Den kendte Nationaløkonom *Carl Thalbitzer* skrev nylig i Berlingske Tidende, at Kronens Stigning til sin normale Værdi tydede paa at vi gaar en stræng Tid i Møde; „i Øjeblikket ligger alt Forretningsliv lamslaaet“, siger han, og han venter „en Katastrofe“, nemlig overhaandtagende Arbejdsløshed.

Altsaa, naar vi faar ærlige Penge, der svarer til det de lyder paa, saa gaar det ad Hekkenfelt til. Og de der fortæller os det, kalder sig Nationaløkonomer, hvilket synes at betyde Mennesker der hverken forstaar sig paa Økonomi eller paa hvad en Nation trænger til. De mener at det gaar allerbedst naar Pengene er det rene Kæltringeri.

* * *

Skatteyderforeningens Blad Skatteborgeren mener at til Understøttelser udgives der aarlig 250 Mill. Kr. af Stat og Kommuner. Heraf beregnes 75 Mill. Kr. at gaa til Aldersrenten, 33 til Fattigvæsenet, 28 til Hjælpekasser og Arbejdsløshedsunderstøttelser, 34 Mill. til Sygekasser, Invaliderente, Ulykkesforsikring, 62 Mill. Kr. til Hospitaler og Sindssygeanstalter m. m.

Fordelt paa alle Landets Indbyggere bliver disse 250 Mill. Kr. til 76 Kr. pr. Hoved, hvilket efter Bladets Opgørelse, der er kontrolleret af Skatteyderforeningens Broderforeninger i Sverrig og Norge, er det dobbelte af hvad der ofres i disse to Lande, hvor Tallene bliver henholdsvis 32 og 39 Kr. pr. Indbygger.

De enorme Tal viser at „det Offentlige“ leder Produktionen saa slet som vel tænkeligt. I gamle Dage hed det om en forsørget Person at han var „kommen paa Sognet“. Nu er vi snart allesammen „kommen paa Staten“.

Staten er Individets Forbandelse, Staten maa væk.

Henrik Ibsen.

Djævletroen kontra Ny Produktion.

Der er Enstemmighed angaaende det nuværende Produktionssystems Jammerlighed; men naar nogen kommer og foreslaar et andet, hedder det straks at en Forandring til det bedre er ganske umulig, Djævelen er den stærkeste, *Menneskene er onde!* De skal have Pengepisken over sig, allers bestiller de ikke noget.

Man kan naturligvis svare dem der tror dette, at naar Menneskene er saa slette, hvor tør man da f. Eks. give dem Valgret? Det maa jo blive nogen elendige Repræsentanter de vælger. Og hvordan tør man give Regeringsmagt til andre? De maa jo efter al Sandsynlighed ogsaa være onde Mennesker, for man kan da ikke antage at de skulde danne en Undtagelse fra den almindelige Regel.

Jamen saa bliver altsaa det hele meningsløst? Ja, det gør det. Men saa dybt tænker Djævletroens Tilhængere ikke; de bliver bare staaende ved dette kort og godt, at vi er onde — underforstaaet selvfølgelig dem der siger at vi er det! Og saa er der jo nok udmærket Mening i det.

Tilbage bliver det Spørgsmaal om Menneskene virkelig er onde. Vi afviser først enhver religiøs Drøftelse heraf; der er mellem 900 og 1000 Religioner her paa Jorden, og eftersom vi vel ikke kan holde os til den som vi ved en geografisk Tilfældighed er kommen til at tilhøre, maa vi hellere opgive at finde en Løsning ad denne brogede Vej. Holder vi os til sund Sans, saadan som den er repræsenteret under alle Breddegrader, da staar det paa Forhaand som usandsynligt at Naturen skulde være ond; thi saa var den ogsaa meningsløs. Rimeligere er det at den er hverken ond eller god men noget af begge Dele, med Udviklingsmuligheder i Retning af det Gode. Vi kommer derigennem til det Resultat at der er baade onde og gode Mennesker, men at Chancen for os ligger i den rigtige Retning. Arvesynden kan vi til Nød gaa med til, dog ikke saadan som den er skildret i de gamle jødiske Sagn hvorpaa hele Kristenheden bygger sine Ræsonnementer; men Djævelen, som vi ogsaa har fra Jøderne, maa vi bestemt afvise. Vi anerkender ikke det Skræmmebillede, at han er den stærkeste. Vi tager ikke den Indvending for gyldig, at Fremskridt er umulige fordi det Onde staar hindrende i Vejen for det Gode.

Derimod forlanger vi ikke Patent paa vort Fremtidsprogram. Kan vi faa den dumme Overtro bort at Menneskene er onde, da er allerede meget naaet. Resten giver sig nok; allerede *Karl Marx* sagde at man kan ikke lave Opskrifter for Fremtidens Gryder. Eller for at tale med en anden Tysker *Nietzsche*: der gaar mange Stier til Fremtiden; alle gode Tings Ophav er tusindfold.

Man har ikke Ret til at eje til Skade for andre.

Peter Freuchen fortæller om lykkelige Mennesker.

Den landskendte Grønlandsfarer har skrevet følgende i Kolding Avis om sine Oplevelser, da han i 1910 besøgte Grønland og alt deroppe var nyt for ham:

— Da vi første Gang kom ud, fik vi en Hvalros som vi fangede paa den Maade at en Kajakfanger

satte sin Harpun fast i den. En Harpun har en Fangeline og en stor Luftsæk af Sælskind fastgjort ved sig, saaledes at Dyret ikke kan synke, selv om det dør. Derefter skød vi den i Hovedet fra Baad, fik den dræbt, trukket op paa Land og flænset. Det viste sig saa at jeg skulde have det ene Bryststykke, venstre Forlalle og Ribben og noget andet Kød, mindst et Par Hundrede Kilo til Gengæld for et enkelt Skud. Jeg følte mig uhyre taknemlig mod den der havde skaffet os Dyret ved sin Kajakdygtighed.

Samme Eftermiddag fik vi endnu en Hvalros, men uden nogen Indsats fra min Side, og jeg undrede mig derfor over at jeg igen fik et stort Stykke Kød, og at alle delte Dyret.

Senere fangede vi mere og mere, og hvad enten jeg selv havde hjulpet til eller ej, altid fik jeg Parter, saaledes at jeg, der endnu var uøvet, efter nogle Dages Forløb havde en hel udmærket Samling af Køddepoter rundt om. Vi laa saa i Telt en Aften. Dagen efter skulde vi sejle hjem, og jeg udtrykte saa min Taknemlighed og lovede at give dem Tobak og andet til Gengæld for det Kød jeg nu havde faaet.

Der blev saa en lille Pause, og endelig tog en af de ældste til Orde og sagde paa den elskværdige og undskyldende Maade som Eskimoerne betjener sig af, at de havde undret sig over at jeg altid takkede dem, naar jeg fik Fangstparter. „Det er fordi du er fra de hvide Mænds Land, og det skal du ikke gøre," sagde han; „vi ved godt at de hvide Mænd ikke forstaar vor Maade at leve paa, men her skal vi ikke sige Tak for Fangstparter, for det gør Menneskene ringere. Vi heroppe hjælper hverandre. I Dag faar jeg Fangst og i Morgen du, og vi giver ikke hinanden af Velvilje, men fordi det er vor Pligt. Naar man lever sammen paa en Boplads er det ikke morsomt for den ene at skulle modtage Gaver for dermed at bespise sin Kone og sine Børn, og det er heller ikke morsomt for nogen at skulle give, og se at de andre bliver logrende for ham. Ved Pisk skaber man Hunde, men ved Gaver skaber man ufri Folk."

Det var Eskimoernes Hovedlov han her udtrykte, og ofte saa jeg dette naar vi var paa Fangst sammen. Blot man er til Stede faar man sine Parter. Flid maa der til. Den der er doven og bliver hjemme paa Bopladsen, mens de andre gaar paa Fangst, har tabt sin Ret og faar intet, med mindre han er syg, saa tages et Stykke fra til ham. Derfor ser man ofte Folk som i og for sig er ude af Stand til at fange, erhverve Kød ved eget Arbejde. Den blinde Manitsoq og den lamme „Søkonge" var flittige Mænd der kørte ud hver Dag med Kone eller Dreng paa Slæden, og de fik deres Parter, og de følte sig alligevel som frie Fangere, det som er alle Eskimoers Maal.

Men desuden er der blandt Folkene den Skik, at man altid har Lov til at spise hvad man behøver ved alle Lejligheder. Hver Dag gaar Folk paa Besøg hos hinanden paa Bopladsen, og det er en fast Regel at ingen Besøgende maa gaa uden at have faaet noget at spise. Et gammelt Ord siger at lader man sine Gæster gaa uden have givet dem noget at spise, vil de naar de kommer ud hæve sig op i Luften og forsvinde.

Og altid ligger der Kød paa Sidebriksen i Husene, som man skærer af og spiser af uden Tak og uden faa Lov; det er ens Ret. Og naar Fangerne kommer hjem med Kød, lægges det altid paa et stort Kødstillads udenfor Huset, et Kødstillads der er bygget af Sten og tjener til at holde Hundene væk og er fælles for hele Bopladsen. Hver Mand har jo selv Kød til sine Hunde, men alle har Lov til at kravle op der og sidde med sin Økse eller Kniv og hugge af hvad han kan spise paa Stedet, det er alles Ret, den Smule der gaar til Menneskene regnes slet ikke.

Rejser man ud, hvad disse Nomadefolk jo stedse gør, og man træffer en Stendysse paa Vejen, da har enhver Ret til at lukke Depotet op, fodre sine Hunde og spise selv. Men hans Pligt er det saa at lukke til igen, saa at Ræve og andre Rovdyr ikke kan komme til Kødet. Er det utilstrækkeligt dækket, regnes det for Tyveri; det at tage til sit eget Behov er tilladt for alle.

De lykkelige Mennesker der er fælles i Glæde som i Sorg, de smaa Samfund som enes om alt, de kan kun gøre det saa længe de er uskyldige og primitive. Med de faste Stationer iblandt dem kommer Erhvervsglæden op i dem, og Tingene bliver mere og mere personlig Ejendom. Det var ogsaa saaledes at Husene tilhørte Stammen. Ved hver Boplads er fra gammel Tid bygget forskellige Huse som hver Sommer berøvedes deres Tag, saa Solen smeltede Isen der havde sat sig paa Gulv og Vægge og tørrede dem ud. Naar derfor Efteraaret kom og man fra Teltene flyttede ind i Husene igen, kunde man tage hvilket man ønskede. Ingen har Hævd, selv om han maaske har bygget det op for Aar tilbage; alle Nødvendigheder, Huse og Mad tilhører alle. — —

— Lykkelige Mennesker, siger *Peter Freuchen;* men han slutter med de uendeligt triste Ord:

— Et besynderligt Samfund som ikke kan efterlignes, og som maa ændre Love naar det Fremskridt skal komme der fører dem ind i Menneskehedens Hele.

— Men mon det da ikke var bedre at lade disse lykkelige Mennesker leve i Fred? De der første Gang lærte dem at sælge et Hvalrosskind eller en Fisk, bragte Havesygen ind iblandt dem og ødelagde deres Lykke.

Menneskene tilbringer deres halve Tid med at smedde sig Lænker, den anden halve Tid med at beklage sig over dem.

Octave Mirbeau.

Hvordan de russiske Bønder lavede Revolution.

Maxim Gorki fortæller.

(Er der nogen der maa vide Besked om Forholdene i Rusland, saa er det *Maxim Gorki*, en af dets berømteste Sønner. Og han fortæller følgende, som han har fra en Mand der lige var kommen hjem fra Sibirien).

— Jeg sad paa en Jernbanestation 100 Verst fra Omsk, og en solid Mujik (Bonde) med Pibe i Munden kom hen og satte sig ved Siden af mig.

— Skal Du langt? spurgte jeg.

— Til Omsk og hente Lamper, svarede han med langsom og alvorlig Stemme. I vores Landsby har vi faaet *Ektricitet,* Du ved nok dette her med Traade.

— Er det længe siden I fik det?

-- Nej, længe er det ikke siden.

Jeg bad ham fortælle mig hvordan det kunde være at de var kommen i Tanker om at anskaffe sig den nye Opfindelse. Og her er Mujikens Beretning, næsten ordret.

— — Da vi havde hørt at siden Oktober var der en ny Regering i Omsk, Sovjetterne som de kalder det, og at nu skulde det være *Sicilismen* (Socialismen), saa samledes vi allesammen, og vi blev enige om at vi vilde lære hvad det var for noget, og hvad det var med de Sovjetter som Folket nu skulde ha'. Vi valgte gamle *Leo,* for det er en snu Rad, og vi sagde til ham: Tag disse her 30 Rubler og rejs ind til Omsk og se at faa at vide hvad det er med disse Sovjetter og Bolsjeviker som de kalder det; skaf Besked paa hvor mange de er, og hvad det er med denne her *Sicilisme.*

Et Par Uger efter kom Leo hjem, og han havde en Soldat med sig. Vi kom saa sammen igen; vi fik Leo op paa et Bord. Fortæl, sagde vi. Og han gav sig til at fortælle.

— Jo, det gaar godt, sagde han, det er rigtig pænt altsammen derinde . . . og Resten kan Soldaten fortælle jer meget bedre end jeg kan.

Naa, vi spørger saa Soldaten: Hvad er Du for en?

— Jeg, siger han, jeg er en Bolsjevik, det er akkurat hvad jeg er, en *Kommunir* (Kommunist), og hvis I udnævner mig til Folkekommissær, saa bliver jeg hos jer.

Vi tænkte os godt om først, og saa sagde vi: Bliv Du kun!

— Tak skal I ha', Kammerater, sagde Soldaten; lad mig nu foreløbig se lidt paa Forholdene her.

En Uges Tid efter lavede vi en Sovjet; og imens havde gamle Leo lært alt hvad der skulde til, og han siger saa til os:

— Nu da det er ordnet og vi kalder os Bolsjeviker, saa maa vi til at rive ned og bygge op.

— Jamen hvad for noget? Der er jo ingen Ting at rive ned her hos os, siger vi.

Saa kommer Soldaten og siger:

— Naar vi er Kommunirer, maa vi gøre Udskrivninger. Har I ikke et Bourgeoisi her?

Vi svarede ikke; for den Ting findes ikke hos os. Men Soldaten spørger igen:

— I maa da ha' et Bourgeoisi?

— Undskyld, siger vi til ham, men saadan noget har vi ikke.

— Saa? Jamen saa kender I ikke jer selv rigtigt. Jeg skal nok finde det; lad mig tale til Folket.

Vi samlede 60 Mennesker sammen til ham; der var nogen som kom 40 Verst herfra. Dagen efter kom de igen allesammen, og da havde de en halv Snes rige Folk med sig og 10.000 Rubler i Zarens Sedler. Saa siger Soldaten til os:

— Der har I Bourgeoisiet!

Vi spørger dem saa: Er det jer der er Bourgeoisiet? Og de svarer: Jo, det er os! Vær bare rolige, siger vi igen; vi skal udskrive Penge hos jer, men I skal slippe med mindre end 10.000 Rubler hver.

— Med hvor meget? siger de.

Vi gik lidt til en Side for at snakke om det. 3.000 Rubler hver, siger vi saa.

Men Bourgeoisiet gi'r sig til at raabe op om at det var altfor meget. Kan I ikke nøjes med 2.000?

— Hvad for noget, siger vi; vi forlanger jo ikke 10.000 som vi egentlig skulde, hvad er der saa at prutte om?

Bourgeoisiet slog til. Lad gaa, siger de; for det er rigtigt nok at de Sataner ogsaa kunde ha' forlangt 10.000.

De lod os beholde en af dem i Pant, og saa rejste de hjem for at hente Pengene. Fire og tyve Timer efter sendte de os min Salighed 12.000 Rubler, og vi skrabede da 52.000 sammen i det hele.

Vi sammenkaldte Sovjetten med Leo som Formand.

— Altsaa, siger han, nu har vi gjort Udskrivninger, men hvad skal vi saa gøre videre?

Der var en som sagde at vi skulde bygge en Skole; og en anden mente at vi skulde købe en Automobil og skiftes til at køre i den; men saa havde vi maattet reparere Vejene. Vi forkastede alle den Slag Forslag. Og saa kom Soldaten og hjalp os.

— Inde i Byerne har de *Ektricitet,* siger han, og saa er der ikke saa mange Ildebrande. Det hele er nemt; I sætter et Hjul ned i Vandet, saadan at det kan løbe rundt; I sætter en Dynamo til, et Slags Maskineri, forbinder det med en Traad, og i den anden Ende af Traaden hænger I en Lampe. Den Lampe giver sig til at brænde, og saa er det hele i Orden. Har I forstaaet det?

— Ja det er jo meget ligetil, siger vi.

Og vi sendte altsaa Soldaten til Omsk efter Maskineriet. Leo fulgte med, med Pengene. For selv om

den anden var Soldat, saa var det ligegodt en Fremmed, men gamle Leo var en af vores egne. Det varede længe inden vi saa noget til dem igen; men tilsidst kom de da med en hel Del Sager, jeg ved ikke rigtig hvad det var for noget, og de havde fire fremmede Mennesker med sig.

— Hvad er det for Folk? spurgte vi.

— Det er Montører, svarede de.

— Godt, siger vi igen, I kan kalde dem hvad I vil, bare de kan klare Arbejdet.

Vi blev enige om først at lægge *Ektricitet* i Popens (Præstens) Hus. Men Leo havde hørt noget om at de havde skilt Kirken fra Staten. Da vi fik det at vide sendte vi Bud efter Popen.

— Du maa ud af dit Hus, Pope, sagde Leo.

Vi andre sagde det samme, og Formanden for Montørerne ogsaa; han stod med Traaden i Haanden. Vi satte saa Popen ud af hans Hus og gik allesammen ind i det, og Montøren hængte sin Traad op. Imens holdt vi Taler, enhver saadan efter hvad der faldt ham ind. Saa siger vi til ham:

— Det vilde være rart om vi allesammen havde saadan en lille Lampe i vores Hytte.

— Det kan lade sig gøre, mente Montøren.

Og paa den Maade fik vi det lagt ind alle Vegne. Men Mujikerne i Nabobyerne hørte jo om det, og de spurgte saa om de ikke ogsaa kunde faa det saadan. Vi talte med Soldaten om at give Lys ogsaa til dem der ikke var Kommunirer. Og bagefter sagde vi til dem:

— Hvis I vil ha' det saadan, maa I blive Kommunirer ligesom vi andre.

Naturligvis vedtog de at blive det; der var ingen Ben i det. Og de jagede Popen ud af hans Hus og indrettede Læsestuer i det. Akkurat saadan gik det til. — —

Guldalderen — det var den Tid da Menneskene brød sig Pokker om Penge.

Skolekongressen i Heidelberg.

Den internationale Arbejdskreds for en Fornyelse af Opdragelsen holdt sin III. Kongres i Heidelberg i Dagene fra 2.—15. August. Hensigten udtryktes saaledes:

Indbyderne har stillet sig den Opgave at udfinde og udbrede de bedste Opdragelsesmetoder. De er af den Overbevisning at man derved ikke blot hjælper Barnet til at udvikle sine Kræfter til den højeste Ydeevne, men at man ogsaa skaber det eneste Grundlag hvorpaa et virkeligt Menneskesamfund — baade ethvert Folkesamfund og Samfundet af alle Jordens Folk — kan bygges. Udviklingen af de skabende Kræfter i

---

Skibspræstens Oplevelser hos de Vilde.

Af Diderot (1713—1784).

I.

En Samtale om Bougainvilles Rejse.

A: Hvad tager Du Dig for?

B: Jeg læser.

A: Evig og altid i Bougainvilles Rejsebeskrivelse?

B: Ja, naturligvis.

A: Jeg begriber ikke den Mand. I sine unge Dage har han givet sig af med matematiske Videnskaber, hvilket forudsætter et stillesiddende Liv, og nu har han pludselig ombyttet sit afsides Studerekammer med det virksomme, besværlige og omflakkende Rejseliv.

B: Nej, vist ikke. Et Skib er jo en svømmende Bolig, og Sømanden, som er indelukket paa dette lille Rum og saaledes tilbagelægger uhyre Afstande, han rejser Jorden rundt paa en Planke, ligesom Du og jeg rejser Universet rundt paa vort Stuegulv.

A: Men der er en anden Besynderlighed, som falder i Øjnene, og det er den Modsætning, der er mellem Mandens Karakter og saa hans Forehavende. Bougainville har Smag for selskabelige Adspredelser; han holder af Pigebørn, af Teatrene og af et godt Bord; det ligger lige saa meget for ham at lade sig hvirvle rundt i Fornøjelser som at gynge om paa Søen. Han er elskværdig og munter; det er en rigtig Franskmand, som paa Styrbords Side er lastet med en Afhandling over Differential- og Integralregning og paa Bagbords Side med en Rejse omkring Jorden. Sig mig, hvad synes Du egentlig om hans Rejsebeskrivelse?

B: For saa vidt jeg kan bedømme den efter en temmelig overfladisk Læsning, vil jeg sige, at den har tre Hovedfordele: den har forbedret Kendskabet til vor gamle Jord og dens Beboere; forøget Sikkerheden for Sejladsen paa de Have, han har gennemfaret med Loddet i Haanden, og endelig skabt større Paalidelighed i vore Søkort.

A: Og hans Maade at skrive paa?

B: Den finder jeg prunkløs, men rammende og klar, især naar man er vant til Sømændenes Maade at fortælle paa.

A: Var det en lang Tur?

B: Jeg har afsat den her paa denne Globus. Ser Du den røde punkterede Linje, som gaar fra Nantes til Magellan Strædet, derfra ind i det stille Ocean, bugter sig imellem disse Øer, der danner det uhyre Arkipelag fra Filippinerne til Ny Holland, saa strejfer Madagaskar, det gode Haabs Forbjerg, gaar ud i Atlanterhavet, følger Afrikas Kyster og sluttelig naar tilbage til Udgangspunktet.

A: Der er vel mange besynderlige Ting i Bougainvilles Rejsebeskrivelse? Paastaar han til Eks. ikke, at de vilde Dyr nærmer sig Mennesket, og at Fuglene flyver hen og sætter sig paa En, naar de endnu ikke ved, hvad den Fortrolighed kan koste dem?

B: Jo, men andre har fortalt det samme før ham.

A: Hvorledes forklarer han visse Dyrearters Ophold paa Øer, som er skilte fra Fastlandet ved umaadelige Havstrækninger? Hvorledes er Ulven, Ræven, Hunden, Hjorten og Slangen kommen der?

Barnet grundes paa den ledende Tanke at Selvudfoldelsen og Samfundsfølelsen bør komme til at danne en ny Enhed. Heraf afhænger ethvert Folks Skæbne og hele Menneskeslægtens Fremtid.

Kongressens Talere udtrykte atter og atter deres Vilje til at arbejde paa denne Forening af den enkeltes Frihed og det sociale og internationale Broderskab. Den brogede Forsamling, ca. 500 Lærere fra næsten alle Jordens Lande, troede paa Menneskenes Evne til at leve i Frihed og Broderskab, og de var parate til — ja mange af dem havde udført deres Idealer i Praksis — at opdrage Børnene efter disse Principer. Jeg skal anføre nogle Sætninger af et Opraab fra „Bund-entschiedener Schulreformer" (Foreningen til afgørende Skolereformer):

Mod en paa forældet Tanke- og Følelsesliv bygget Civilisation;

Mod Militarismen, Folke-, Race- og Religionsophidselse;

Mod den Misforstaaelse at „Kræfternes frie Spil", „Kampen for Tilværelsen", betyder den Stærkeres brutale Undertrykkelse af den Svage;

For en Kultur som hviler paa Fællesskab og kammeratligt Arbejde;

For Menneskeværd og Menneskeagtelse, broderlig Tænken og Handlen mellem de enkelte og mellem Folkene;

For gensidig Hjælp, Solidaritet, og for Udvikling af den oprindelige Skaberkraft hos den enkelte og hos de Grupperinger som giver Samfundet Form og Orden i Overensstemmelse med de enkeltes indre Liv;

Mod Kasteskoler;

Mod den stive Tvangsskole som er ens for alle Elever;

Mod den mekaniserende Undervisningsskole;

Mod død Disciplin og Autoritets-Skole;

For en virkelig Enhedsskole der giver fuld Frihed til den naturlige Udvikling, en elastisk Skole der tilpasser sig til enhver Individualitet ved valgfri Kursus udover de fælles Mindstefordringer, en Arbejds- og Produktionsskole, Ungdomssamfund der vokser op til frie broderlige Menneskesamfund.

Opraabet var undertegnet af *Paul Oestreich,* som vel nok repræsenterer den venstre Fløj af den nye Skoles Mænd; men selv om ikke alle gaar lige vidt, saa er dog Ledestjernen for dem alle Troen paa at Mennesket er skabt til at stile mod de højeste Maal gennem et frit, broderligt Samfundsliv med Vilje til at lade Barnet vokse op og udvikle sig i denne Aand.

Carlé.

Samfundet er moralsk for den som profiterer af det.

A. France.

B: Han forklarer ingen Ting, han bekræfter kun Kendsgerningerne.

A: Men hvorledes forklarer Du det da?

B: Hvem kender vor Jords første Historie? Hvor mange Lande, som nu er skilte ad, var ikke den Gang sammenføjede? Det eneste Fænomen, hvoraf man kan drage nogen Slutning, er den Retning, som de adskillende Vandmasser har taget.

A: Hvad mener Du dermed?

B: Man kan udfinde den af Fællesformen, som Bortskæringerne har. Men det kan vi maaske gaa nærmere ind paa en anden Dag. Lad os nu blive lidt ved den Ø, som Du ser der. Naar man betragter dens Beliggenhed, maa man straks spørge sig selv, hvorledes der kan være kommen Mennesker paa den. Hvilken Forbindelse kan de tidligere have haft med andre Skabninger af deres Art? Hvordan har de kunnet formere sig paa et Rum, der kun er en Mil tværs over?

A: De slaar vel hverandre ihjel og spiser hverandre. Paa den Maade er maaske Menneskeæderiet fra først af opstaaet.

B: Eller ogsaa er Formeringen bleven hæmmet ved en eller anden Skik, som Overtroen har skabt: Barnet er blevet dræbt i Moders Liv, trampet ihjel under en Præstindes Fødder.

A: Eller man har kastreret Hannerne.

B: Eller brugt Fosterfordrivelse. — Og deraf er der kommet mange løjerlige Skikke, som nødvendigvis maa være grusomme, hvis Oprindelse gaar tilbage til Fortidens Mørke og giver Filosoferne noget at spekulere paa.

A: Var han ikke i Paraguay, da Jesuiterpræsterne blev udjagede derfra?

B: Jo.

A: Hvad fortæller han derom?

B: Næppe saa meget, som han kunde, men dog tilstrækkeligt til at lære os, at de fromme Sortkjoler benyttede sig af deres mandlige indianske Slaver, ligesom Lacedæmonerne skal have benyttet sig af deres Slaver, og at de holdt dem i stadigt Slid, levede af deres Arbejde, berøvede dem al Ejendomsret, holdt dem i sløvende Overtro, krævede den dybeste Ærbødighed af dem, og gik omkring iblandt dem med en Pisk i Haanden og uden Forskel slog baade Børn og Voksne, Mænd og Kvinder. Var der gaaet et Aarhundrede til, vilde det have været umuligt at jage disse Præster bort, eller ogsaa vilde der være opstaaet en langvarig Krig imod dem.

A: Og hvad mener han om de Vilde?

B: Det lader til, at den Grusomhed, som man undertiden træffer hos den Vilde, den har han fra sin Kamp mod Skovens Dyr. Han er altid barnlig og fredelig, naar ingen forstyrrer hans Ro og Sikkerhed. Enhver Krig opstaar af en fælles Fordring paa samme Ejendel. De civiliserede Mennesker slaas jo om et Stykke Jord, hvoraf hver af Parterne ejer sin Ende.

A: Og Tigeren slaas med den Vilde om Besiddelsen af en Skov; her har vi Aarsagen til den første Krig. . . Har Du set den Mand fra Otaiti, som Bougainville tog om Bord til sig og førte med sig her hjem?

(Forts.)

Pastor Helwegs Misforstaaelse af Damhus-Mordaffæren.

I København skrev Frimenighedspræst *H. Helweg* nylig en Artikel om de Mennesker hvis Verden man faar et Indblik i ved at læse om Forhørene angaaende Damhusmordet. Han siger, at „i vor velsituerede Enfoldighed“ spørger vi os selv om der virkelig er Mennesker som lever saadan; han synes at det er et Helvede disse Skøger, Alfonser og Sviregaster færdes i; og tilsidst udbryder han i følgende mærkværdige Ord, som røber fuldstændig Blindhed for den Verden han selv lever i:

„Det er forfærdeligt at en høj Kultur, en fin Civilisation laver en saadan Underverden.“

Nej, kære Hr. Pastor, De er rent vild paa det. Det er forfærdeligt at den Oververden De selv og vi andre tilhører, har saa *lav* en Kultur og saa *grim* en Civilisation ar den lever paa en saadan Underverden som paa et vulkansk Helvede. For én Ting er givet, at en Kultur og en Civilisation maa kendes paa deres Frugter, *alle* deres Frugter, men ikke paa et Udpluk af hvad der muligvis er højt og fint. De nuværende Samfund er fulde af *Bærme*, og det er endda meget værre mange andre Steder end her hos os; men Bærme er netop *det som synker tilbunds fra Overfladen*, den Overflade De, Hr. Pastor, kalder for Kultur og Civilisation, *men som altsaa ikke kan være nogen af Delene.*

Naar Ejendommen er ukrænkelig, hvordan kan det da være at der er saa mange der ingen Ting ejer?

Det gamle Hus.

Af *A. V. L.*

Jeg lyttede til en ungdommelig Taler forleden. Han talte om Kommunisme og gav Tilhørerne det gode Raad at tænke selv. Uden Grund var der en Del der begyndte at le. Men jeg fulgte virkelig Talerens Anvisning om at gaa i Gang med at tænke, og Aarsagen dertil var at han kom med følgende Vending:

„Samfundet er at sammenligne med en faldefærdig Bygning, og det bedste man kan gøre ved en saadan er at rive den ned og bygge en ny og bedre Bygning op.“

Denne Sammenligning er vistnok meget populær; men den er ikke saa lidt misvisende. Man kan nemlig ikke sammenligne en Samfundsbygning med en Bygning af Sten, for der er næsten ingen Lighed. Stenene i en Samfundsbygning er de menneskelige Skabninger, og de kan ikke leve en eneste Dag uden at være Sten i en Samfundsbygning. En Stenbygning kan rives ned, og der kan skaffes nyt Materiale til en ny og bedre Bygning. En ubrugelig Samfundsbygning kan ogsaa rives ned, men da gaar en Del af Materialet, Menneskene, til Grunde, og af det gamle Materiale der bliver tilbage kan der kun rejses en Samfundsbygning af samme Slags som den forrige.

Det har vi Beviser nok for. Revolutionen i Tyskland rev den gamle Samfundsbygning ned; den nye der blev rejst, Republiken, er ikke andet end en daarlig Kopi af Kejserdømmet. Ligesaa andre Steder hvor Revolutionen har revet ned; man har kun været i Stand til at genrejse den gamle Samfundsbygning i en daarligere Form, med alle det gamles Fejl og i en forværret Udgave.

En faldefærdig Samfundsbygning rives ikke ned paa samme Maade som et Hus, men Nedrivningen sker ved at Stenene, det levende Materiale, gennemgaar en Udvikling. Naar Menneskenes Tanker og Livssyn forandres til noget nyt og bedre, skifter Samfundsbygningen Karakter. Baade Nedrivning af et gammelt og Opbyggelse af et nyt Samfund sker ved en fremadskridende Udvikling hos det levende Byggemateriale, Menneskene. Men et forfaldent Hus rives ned og det gamle ubrugelige Materiale smides paa Lossepladsen. Det er Forskellen.

Derimod kan vi være enige om at Samfundet for Tiden er som det Hus hvorom *H. C. Andersen* fortalte, at det var saa gammelt at det ikke vidste til hvad Side det skulde falde, og derfor blev det staaende.

Man gør ikke ondt imod andre uden at gøre ondt ogsaa imod sig selv.

Rigsdags-Nyt.

Ministeriet arbejder for Tiden paa Oprettelsen af Postsparekasser. Det har man haft i mange Aar andre Steder; men vi kan altsaa naa at komme ind som en smuk Nummer sidst. Det mærkeligste er imidlertid at denne rent kapitalistiske Reform kommer fra en socialdemokratisk Regering. Formodentlig vil Lovforslaget blive ledsaget af en Vejledning for Arbejdsløse og andre Smaafolk om hvordan de skal bære sig ad med at spare.

Der er for Resten ikke mere mærkeligst ved dette nye Lovforslag end der er ved alle de tidligere fra samme Kant; *Statssocialisme er Statskapitalisme.*

* * *

Erhvervsminister *Stauning* har meddelt Landets Hotelejere og Gæstgivere at i Henhold til en kongelig Forordning af 5. Marts 1695 har de Lov til at sælge Benzin til Motorbefordringer. Hvorledes kan det være muligt, da der for 350 Aar siden hverken fandtes Motorer eller Benzin? Jo, siger Ministeren, den Gang fik Gæstgiverne kongelig Tilladelse til uden Borgerskab at sælge

Havre til deres kørende Gæster, og saa maa de da ogsaa have Lov til nu at sælge dem Benzin.

Et saadant Regnestykke skal der altsaa til for at komme udenom en ganske simpel Ting. Man skal helt tilbage til 1695 for at hitte ud af det. Ja hvad skulde vi stakkels Mennesker gøre, dersom vi ikke havde en Regering!

* * *

Socialminister *Borgbjerg* har nedsat en Kommission som skal gøre Forslag til Rettelser af de mange Fejl der er i vore saakaldte sociale Love; baade Love og Fejl vokser jo nu da vi allesammen er „kommen paa Staten", ligesom Folk i gamle Dage kom paa Sognet. Vi har for Resten i Forvejen en Masse saadanne Kommissioner eller Komiteer, som aldrig giver Livstegn fra sig. Og hvad Nytten angaar, minder det hele om de bekendte Linjer af *Erik Bøgh:*

En Dag da Fanden vilde
at intet skulde ske,
saa satte han i Verden ind
den første Komite.

Det Vers har Socialministeren maaske studeret; for han holder jo som gammel Teolog paa at det skal gaa langsomt. Og det gør Fanden ogsaa.

Friheden bestaar i at kunne gøre alt det som ikke skader andre. Frankrigs Grundlov af 1791.

Væverens Vise.

(Gammelt engelsk Digt).

Om Præstens Ord skal i Kirken lykkes,
med Messesærk først maa Manden smykkes;
den væver vi Smaa til vor Præst og Bisp,
skønt selv har vi ofte til Skjorten mist'.
Vi væver de hellig', vi væver de søgne,
og gaar saa iblandt og er mestendels nøgne.

Om Excellencen skal Riget regere,
med Kjole og Baand maa han smykkes og mere;
det væver vi Smaa til vor Jorddrots Glæde,
selv mangler i Jorden vort Lig tidt et Klæde.
Vi væver de hellig', vi væver de søgne,
og gaar saa iblandt og er mestendels nøgne.

Men vent kun, vor Tid vil ogsaa nok komme,
naar først med de Stores Tid det er omme;
da væver vi Smaa dem et prægtigt Lagen
og møder som Følge paa Jordefærds-Dagen.
Vi væver de hellig', vi væver de søgne,
og gaar saa iblandt og er mestendels nøgne.

En Lov er Tidens lave Gennemsnitsniveau.

Annie Besant.

Smaa Historier.

1872—1924.

Der kom et Grundlovstog marcherende gennem Byen. Det var Arbejdere som skulde ud og feste for deres egen grundlovmæssige Fornedrelse til Lønslaver for andre. Og foran red to Politibetjente og skaffede dem Plads. Af Vejen, der henne, nu kommer Socialdemokratiet, Hr. *Borgbjerg* taler i Søndermarken! Det var 1924.

Den 5. Maj 1872 skulde *Louis Pio* have talt ude paa Fælleden. Der var i den Anledning udkommanderet 28 Overbetjente, 107 menige Betjente og 2 Eskadroner Husarer; foran Hovedvagten var de tre gamle Malmkanoner, Abraham, Isak og Jakob, som de hed, blevet ladede med skarpt og Mandskabet forstærket; og ved Amalienborg kamperede Garden, klar til Udrykning. Ude paa Fælleden blev der saaret 23 Politibetjente og 74 Husarer, og inde i Byen splintredes 40 Gadeløgter.

Forskellen mellem før og nu ligger i at *Louis Pio* er død, men Hr. *Borgbjerg* lever. I Arbejdernes Stilling er der nemlig ingen Forskel ud over den at nu er de indeksercerede under den Stat som Louis Pio kaldte „et vanvittigt Sammensurium af forældede Institutioner", men som Hr. Borgbjerg har lært dem er „ensbetydende med Orden og fornuftig Plan".

En af de to Herrer har selvfølgelig narret Arbejderne. Men hvem af dem?

* * *

Caledonia.

Da den første Damper i 1819 ventedes til Kjøbenhavn, var Folk ligesaa opskræmte som de var det omtrent hundrede Aar senere da den første elektriske Sporvogn var bebudet. Dampere hed Caledonia; Rygtet gik at den udspyede Røg og Ild. Og Regeringen udstedte en Forordning hvori det hed, at „man frygtede for at den megen Brusen og Rysten over og under Vandfladen skulde skade Fiskeriet", hvorhos der kunde være Fare for at Damperen „stak Ild paa Toldboden", i hvilken Anledning det til Publikums Betryggelse forordnedes at Caledonia ikke maatte lægge ind i Havnen men havde at kaste Anker ude paa Rheden, hvorfra Passagererne, om saadanne fandtes ombord, vilde være at landsætte i Baade. Og inde paa Langelinje var der sort af Mennesker da Uhyret kom.

Saadan omtrent holder ogsaa den nye Produktion sit Indtog iblandt os. Man er bange for at den skal skade Fiskeriet.

Den Regering er bedst, som regerer mindst; thi Regering, ogsaa Folkets, skaber Slaver. Reger dig selv, saa behøver Du ikke andres Regering over dig; men kan Du det ikke, saa behold disse Herrer.

Ny Produktion.

Redaktion: Lille Marstrandsvej 3, 3. Sal. Ø.
Ekspedition: Fredericiagade 53. K.

Abonnementspriser: Pr. Kvartal Kr. 1,75.
„ Halvaar „ 3,50.
„ Aar „ 7,00.

Faas hos Bladhandlere og i Kiosker.
Abonnement kan tegnes paa alle Postkontorer.

Emil Kristensens Bogtrykkeri, Sct. Pederstræde 27, København.